

STOWARZYSZENIE
IM. PROF. ZBIGNIEWA HOŁDY

Warszawa 10.10.2018 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie

Wydział I Cywilny

Sygn. akt I Ns 347/18

Opinia *amicus curiae*

Stowarzyszenia im. Prof. Zbigniewa Hołdy w sprawie (sygn. akt I Ns 347/18)

1. Opinia przyjaciela sądu” (*amicus curiae*) to znana w praktyce orzeczniczej forma wyrażania przez organizacje pozarządowe poglądu w sprawie rozpatrywanej przed sądem lub trybunałem, któremu taka opinia jest przedstawiana. Opinia *amicus curiae* formułowana jest z uwzględnieniem szczególnej wiedzy. Opinia ta ma w swoim założeniu pomóc organowi władzy sądowniczej w kompleksowym rozpatrzeniu sprawy, z uwzględnieniem argumentów oraz poglądów, które być może nie są przedstawiane przez strony postępowania, ale są ważne z punktu widzenia interesu publicznego oraz ochrony praw człowieka.
2. Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy powstało w maju 2010 r., w pierwszą rocznicę śmierci Prof. Zbigniewa Hołdy. Zostało założone z inicjatywy grupy prawników, którzy chcą podejmować działania na rzecz poszanowania praworządności, praw człowieka, rozwoju edukacji prawniczej, współdziałania różnych zawodów prawniczych oraz promocji pomocy prawnej pro bono. Stowarzyszenie stawia sobie za cel promowanie dorobku naukowego oraz zawodowego Prof. Zbigniewa Hołdy. Chce działać na rzecz poszanowania zasady praworządności oraz ochrony praw człowieka. Działania Stowarzyszenia mają charakter ogólnopolski, lecz szczególny charakter mają dla nas wydarzenia, które mają miejsce w Lublinie – mieście, z którym prof. Zbigniew Hołda był szczególnie związany.
3. Ponad 11 lat temu Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie *Bączkowski przeciwko Polsce* (skarga nr 1543/06, wyrok z dnia 3 maja 2007 r.) w sprawie dotyczącej zakazu

Parady Równości 2005 r. w Warszawie. Trybunał jednomyślnie stwierdził naruszenie m.in. art. 11 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, stanowiącego o wolności pokojowego zgromadzania się i art. 14 Konwencji, ustanawiającego zakaz dyskryminacji. Trybunał nie pozostawił wątpliwości, że osoby LGBT mogą na równi z innymi osobami korzystać z wolności zgromadzeń publicznych.

Reprezentantem skarżących w tamtej sprawie był wybitny prawnik profesor Zbigniew Hołda, patron naszego Stowarzyszenia oraz Lublinian. Z tego względu jesteśmy szczególnie zaniepokojeni decyzją Prezydenta Miasta Lublina, zakazującą odbycia na lubelskich ulicach Marszu Równości w dniu 13 października 2018 r.

4. Przyczyną wydanego przez Prezydenta Lublina zakazu odbycia Marszu Równości w dniu 13 października br., wydanego na podstawie art. 14 pkt 2 Prawa o zgromadzeniach, jest zamieszczenie w Internecie przez bliżej nieokreślone osoby haseł sugerujących intencję niezgodnego z prawem zakłócenia legalnie zgłoszonego zgromadzenia publicznego. Taka pochopna decyzja Prezydenta miasta Lublina godzi w fundamentalne prawa i wolności obywatelskie, w tym przede wszystkim w chronią konstytucyjnie wolność zgromadzeń publicznych oraz wolność słowa. Gdyby każda pogróżka zakłócenia zgromadzenia publicznego została w ten sposób potraktowana, to w konsekwencji w Polsce nie odbywałyby się praktycznie żadne demonstracje obywateli.

Jak wynika z pisma Komendanta Miejskiego Policji z dnia 8 października 2018 r., „istnieje prawdopodobieństwo udziału w zgromadzeniu planowanym na dzień 13 października 2018 r. różnych grup społecznych o przeciwstawnych poglądach, których spotkanie w jednym miejscu może doprowadzić do konfliktu i może być jednocześnie zagrożeniem dla mieszkańców Lublina”. Z pisma tego nie wynika jednak, by skala ewentualnego zagrożenia nie mogła zostać skutecznie opanowana przez właściwe służby, przeczy temu jednoznacznie przebieg podobnych zgromadzeń w innych miastach.

5. Wyrażamy przekonanie, że polska Policja państwowa jest zdolna do zastosowania środków, które pozwolą uczestnikom zgromadzenia pokojowo głosić swoje poglądy, zaś kontrmanifestującym uniemożliwione zostanie zakłócenie legalnej demonstracji. Rolą organów państwa, w tym Policji i

Prezydenta Miasta jest bowiem realne zapewnienie wolności organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich, zgodnie z art. 57 Konstytucji RP.

6. Podkreślić jednocześnie należy, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka¹ rolą państwa ma być zapewnienie warunków do realizacji wolności, a ewentualna interwencja organów władzy publicznej w wolność zgromadzeń publicznych powinna mieć zawsze charakter wyjątkowy. Jak słusznie zauważa polski Rzecznik Praw Obywatelskich,² „wydanie decyzji przez organ gminy o zakazie odbycia zgromadzenia powinno następować w wyjątkowych przypadkach i w oparciu o realne zagrożenia. Decyzja nie może być oparta jedynie na przypuszczeniach o niepokojowych zamiarach uczestników zgromadzeń. Należy pamiętać, że za pokojowym charakterem zgromadzenia przemawia domniemanie”. Zgodnie bowiem ze standardami wynikającymi z orzecznictwa ETPCz i TK nawet jeśli istnieje rzeczywiste ryzyko demonstracji publicznej powodującej zakłócenia w wyniku wydarzeń pozostających poza kontrolą osób organizujących zgromadzenia, demonstracja taka nie leży poza zakresem regulacji art. 11 ust. 1 EKPCz, a wszelkie ograniczenia nałożone na takie zgromadzenia muszą być zgodne z warunkami określonymi w ust. 2 tego artykułu. ETPCz wskazywał także, że gdyby przyjęć, iż każde prawdopodobieństwo napięć i gorącej wymiany między przeciwstawnymi grupami podczas demonstracji miałyby stanowić podstawę do ich zakazania, społeczeństwo pozbawione zostałoby sposobności zapoznania się z różnymi poglądami na jakikolwiek temat, który może być obraźliwy dla wrażliwości i opinii większości (zob. np. Wyrok ETPCz z 2011 r. w sprawie *Schwabe i M.G. p. Niemcom*, skargi nr 8080/08 i 8577/08, Wyrok ETPCz z 2010 r. w sprawie *Alekseyev przeciwko Rosji*, skargi nr 4916/07, 25924/08 i 145599/09, wyrok TK z 14 marca 2008 r., sygn. P 15/08, wyrok TK z 18 stycznia 2006 r., sygn. K 21/05). Z orzecznictwa TK oraz ETPCz wynika również, że to na organach władzy publicznej ciąży obowiązek wykazania, że w danych okolicznościach mamy faktycznie do czynienia z niemożliwą do usunięcia kolizją w sferze realizacji wolności zgromadzania się. Punktem wyjścia dokonania takiej oceny przez organy władzy publicznej musi być zawsze domniemanie pokojowego charakteru zgłoszonych

¹ Wyrok ETPC w sprawie *Bączkowski przeciwko Polsce*.

² Raport RPO „Wolność zgromadzeń publicznych w latach 2016 – 2018”, red. M. Wróblewski, s. 2014; raport dostępny:

<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wolno%C5%9B%C4%87%20zgromadze%C5%84%20w%20Polsce%20w%20latach%202016-2018.%20Raport%20RPO.pdf>

zgromadzeń. Decyzja zakazująca zwołania zgromadzenia może prowadzić zaś do naruszenia praw demonstrantów. Wydanie takiej decyzji musi być szczegółowo uzasadnione w oparciu o kryteria wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz art. 11 ust. 2 EKPCz i nie może być oparta jedynie na formułowaniu przypuszczeń co do ewentualnych zagrożeń wynikających z planowanego zgromadzenia.

7. Także w orzecznictwie polskich sądów podkreśla się, że „ograniczanie wolności zgromadzeń powinno być traktowane jako absolutny wyjątek, co wskazuje na potrzebę zawężającej interpretacji wszelkich ograniczeń dotyczących swobodnego i pokojowego zgromadzania się, a każdy zakaz odbycia zgromadzenia musi być oparty i w sposób przekonywujący uzasadniony przesłankami określonymi w art. 14 Prawa o zgromadzeniach z uwzględnieniem zawężającej interpretacji tych przesłanek”³. Należy również zauważyć, że ograniczenia wolności zgromadzeń nigdy nie powinny opierać się na przypuszczeniach bądź spekulacjach, a ewentualny zakaz nie powinien być podejmowany bez uprzedniej oceny stopnia zagrożenia.
8. Podzielić w pełni należy zapatrywania Sądu Okręgowego w Warszawie, który stwierdził, że „Każdy zakaz odbycia zgromadzenia musi być oparty i w sposób przekonywujący uzasadniony przesłankami określonymi w art. 14 ustawy. Ograniczenia wolności zgromadzeń nigdy też nie powinny opierać się na ogólnych przypuszczeniach bądź prognozach. Ewentualny zakaz nie powinien być podejmowany bez uprzedniej oceny stopnia zagrożenia zakończonej wnioskiem o wysokim prawdopodobieństwie takowego”⁴. Stanowisko to znajduje swoje uzasadnienie także w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (zob. uchwała Trybunału Konstytucyjnego z 16 marca 1994 r., W 8/93, OTK 1994/1/18).
9. Trzeba podkreślić również, że z orzecznictwa w sposób jasny i nie budzący wątpliwości wynika, że: „O spełnieniu przesłanki zagrożenia dla życia i zdrowia, warunkującej zakaz zgromadzenia, nie może decydować samo subiektywne i hipotetyczne, nieoparte jakimkolwiek materiałem

³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, sygn. akt I Acz 2213/17, LEX nr 2477366.

⁴ Postanowienie sygn. akt Ns 40/17, LEX nr 2334714.

dowodowym zapatrywanie władz miasta”⁵. W ocenie Stowarzyszenia im. Profesora Zbigniewa Hołdy tak samo w rozpatrywanej przez Wysoki Sąd sprawie o zakazie odbycia Marszu Równości nie może decydować samo subiektywne i hipotetyczne stanowisko Prezydenta Miasta Lublina, które nie zostało poparte jakimkolwiek rzetelnym materiałem dowodowym, wykazującym zasadność zapatrywań władz miasta. Należy przy tym pamiętać, jak wskazywał ETPCz w wyroku z 3 maja 2007 r. w sprawie Bączkowski i inni przeciwko Polsce że decyzja zakazująca odbycia zgromadzenia może wywołać efekt mrozący (*chilling effect*) i powodować obawę obywateli przed korzystaniem z wolności zgromadzeń publicznych, powstrzymując bądź zniechęcając do udziału w innych manifestacjach stanowiących realizację konstytucyjnych praw i wolności.

10. Mając powyższe na względzie, w ocenie Stowarzyszenia, zaskarżona decyzja Prezydenta Miasta Lublina nie może się ostać. Jesteśmy przekonani, że utrzymanie w mocy decyzji Prezydenta Miasta Lublina oznaczałoby cofnięcie się w rozwoju kultury prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej o kilkanaście lat, to jest do czasu, kiedy w sposób nielegalny wydano zakaz Parady Równości w Warszawie.

Wzywamy jednocześnie Prezydenta Miasta Lublina do nieoponowania wobec odwołania od decyzji złożonego do Sądu Okręgowego w Lublinie oraz do nieskładania zażalenia do sądu II instancji w przypadku uwzględnienia tego odwołania.

W imieniu Zarządu Stowarzyszenia

**STOWARZYSZENIE
IM. PROF. ZBIGNIEWA HOŁDY**
adres do korespondencji
ul. Sandomierska 8/5, 02-567 Warszawa
NIP: 521 362 59 27, REGON: 142 835 424

STOWARZYSZENIE IM. PROF. ZBIGNIEWA HOŁDY
Prezes Zarządu

Maria Eichart-Dubois

Niniejsze stanowisko zostaje wysłane do Wysokiego Sądu również pocztą.

⁵ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, sygn. akt I Acz 223/17, LEX nr 2240072.